

Jag vill i detta sammanhang ta upp en framställning från länsstyrelsen i Jönköpings län om att området Store Mosse med Kävsjön skall avsättas till nationalpark. Genom beslut den 13 oktober 1971 förklarade länsstyrelsen området Store Mosse med Kävsjön inom Gnosjö, Vaggeryds och Värnamo kommuner som naturreservat. Reservatet omfattar ca 7450 ha, varav ca 240 ha vatten och är beläget 15 km nordväst om Värnamo. Den helt övervägande delen av reservatsområdet ägs av staten. I skivelse den 28 september 1979 har länsstyrelsen hemställt att den av staten ägda marken inom reservatet avsätts till nationalpark.

Länsstyrelsens framställning. Området Store Mosse med Kävsjön är till stor del orört av exploatering. De stora, orörda vidderna erbjuder goda möjligheter till naturupplevelser och friluftsliv. Där finns myrmarker, skogbevuxna fastmarksholmar, kärrområden och sjöar. Området kan indelas i tre större mossemyrområden som alla innehåller betydande naturvärden. Delen kring Kävsjön är t. ex. känd för sitt artrika fågelliv. Andra delar har en sällsynt flora. Store Mosse har upptagits i den på initiativ av Europarådet upprättade förteckningen över värdefulla myrmarker i Europa. Kävsjön återfinns på motsvarande lista över för fågellivet värdefulla våtmarker.

Syftet med det utvidgade skyddet för området bör vara att bevara detta i sitt naturliga tillstånd eller i väsentligen oförändrat skick.

Den största delen av naturreservatet Store Mosse med Kävsjön ägs av staten genom naturvårdsfonden. Viss mark ägs av statens vägverk, statens järnvägar och domänverket. Endast en mycket ringa del, ca 1% ägs av annan än staten. Denna del bör tills vidare bestå som naturreservat. På sikt bör dock staten försöka förvärva även denna del och avsätta den som nationalpark. Länsstyrelsen föreslår således att i huvudsak den mark inom det nuvarande reservatet som ägs av staten avsätts till nationalpark och att principbeslut samtidigt fattas om att den övriga marken inom reservatet som staten i framtiden kan komma att förvärva också skall avsättas till nationalpark.

Remissyttranden. Efter remiss har yttranden över skrivelsen avgetts av statens järnvägar, statens vägverk, statens naturvårdsverk, skogsstyrelsen, lantbruksstyrelsen, domänverket, Sveriges lantbruksuniversitet, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Värnamo kommun, Svenska naturskyddsföreningen och Sveriges ornitologiska förening. Skogsstyrelsen har bifogat ett yttrande från skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län.

Samtliga remissinstanser tillstyrker att Store Mosse med Kävsjön avsätts till nationalpark. *Statens naturvårdsverk* framhåller att biotoprikedommen är stor, att florans omväxlande och delvis rik, att djurlivet, särskilt fågellivet, är omfattande och att möjligheterna till naturupplevelser är stora. Något motsvarande område finns inte i landet. Också *domänverket* anser att området har goda kvalifikationer för att bli nationalpark. *Skogsstyrelsen* anser inte att områdets stora våtmarksarealer är av intresse som

presumtiv skogsmark. Den b området är ett naturligt komple förutsättningar att utvecklas t stryka att stormfällida träd b bruksstyrelsen bedömer att la sträckning motverkas av områ med länsstyrelsens hemställa att Sveriges nationalparker f. 90% av arealen). Skall sammi typer kunna bevaras för fram områden i landets bördigare vidare vikten av att skogsm arealerna bevaras då ett stort a mellan naturskog och våtmark

Statens järnvägar och *state* av de delar av järnvägen oc nationalparken kan ske utan erinrar om att naturvårdsfond naturreservatet och den före motivet för fondens innehav a bildandet av nationalparken. parksområdet bör därför åter bundet uttrycker vidare farhå åtföljande risker för skador p område inom vilket skogsvår sas storleksmässigt och place insekts spridning.

Värnamo kommun hälsar n skydd och att bevarandeintr naturskyddsföreningen framl största sammanhängande m dåligt representerade bland c internationell betydelse som i re. Det är vidare viktigt att förslitning av naturen och stö

Föredraganden

Jag tar först upp förslaget om området Store Mosse med K

Store Mosse är med sina c ande myrområde. Den bildar som f. n. inte finns representer som hittills är dåligt representer Store Mosse är ett sedan län

presumtiv skogsmark. Den begränsade skogsmarksarealen som ingår i området är ett naturligt komplement till våtmarken och har dessutom goda förutsättningar att utvecklas till urskog. Skogsstyrelsen vill dock understryka att stormfällda träd bör upparbetas i områdets ytterzoner. *Lantbruksstyrelsen* bedömer att lantbrukets intressen inte i någon större utsträckning motverkas av områdets avsättande som nationalpark i enlighet med länsstyrelsens hemställan. *Sveriges lantbruksuniversitet* framhåller att Sveriges nationalparker f. n. nästan helt är knutna till fjällkedjan (över 90 % av arealen). Skall sammanhängande system av representativa naturtyper kunna bevaras för framtiden bör nationalparkskedjan utvidgas med områden i landets bördigare delar. *Lantbruksuniversitetet* understryker vidare vikten av att skogsmark i omedelbar anslutning till våtmarksarealerna bevaras då ett stort antal organismer är anpassade till ett samspel mellan naturskog och våtmarker.

Statens järnvägar och *statens vägverk* förutsätter att drift och underhåll av de delar av järnvägen och länsväg 620 vilka går igenom den tänkta nationalparken kan ske utan inskränkningar. *Lantbrukarnas riksförbund* erinrar om att naturvårdsfonden innehar fastigheter utanför det nuvarande naturreservatet och den föreslagna nationalparken. Förbundet anser att motivet för fondens innehav av dessa fastigheter bör ha förfallit i och med bildandet av nationalparken. De fastigheter fonden äger utanför nationalparksområdet bör därför återförsäljas till sina ursprungliga ägare. Riksförbundet uttrycker vidare farhågor för massförökning av skadeinsekter med åtföljande risker för skador på omkringliggande marker och kräver att det område inom vilket skogsvårdslagens skötselregler inte skall gälla begränsas storleksmässigt och placeras inuti området för att minimera risker för insektsspridning.

Värnamo kommun hälsar med tillfredsställelse att området ges ett starkt skydd och att bevarandebidraget verkligen ställs i förgrunden. *Svenska naturskyddsföreningen* framhåller att Store Mosse med Kävsjön är det största sammanhängande myrkomplexet i Sydsverige. Myrar är hittills dåligt representerade bland de svenska nationalparkerna. Området är av internationell betydelse som rastlokal för många flyttande änder och vadar. Det är vidare viktigt att kanaliseringen av besökare fungerar så att förslitning av naturen och störningar på djurlivet undviks.

Föredraganden

Jag tar först upp förslaget från länsstyrelsen i Jönköpings län om att området Store Mosse med Kävsjön skall avsättas till nationalpark.

Store Mosse är med sina ca 10 000 ha Sydsveriges största sammanhängande myrområde. Den bildar en naturligt avgränsad enhet med en naturtyp som f. n. inte finns representerad som nationalpark i södra Sverige och som hittills är dåligt representerad bland samtliga svenska nationalparker. Store Mosse är ett sedan lång tid välkänt och väl dokumenterat naturom-

råde av högsta skyddsvärde såväl nationellt som internationellt. Detta har bl.a. medfört att området upptagits på den lista över internationellt skyddsvärda våtmarker i Sverige som fogats till den av Sverige ratificerade våtmarkskonventionen.

Länsstyrelsens förslag innebär att i huvudsak det område om ca 7 450 ha inom Store Mosse som utgör naturreservat skall avsättas till nationalpark. Samtliga remissinstanser är eniga om att det i Store Mosse bör bildas en nationalpark av den storlek länsstyrelsen föreslagit. Jag ansluter mig till denna uppfattning. Området är av sådant värde att det bör komma i åtnjutande av det ökade skydd en ändring av dess status från naturreservat till nationalpark skulle medföra. Jag förordar därför att det område som Store Mosse med Kävsjön utgör bevaras i naturligt tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick för framtiden genom att avsättas till nationalpark. Namnet bör vara Store Mosse nationalpark.

Staten har sedan 1960-talet på olika sätt ökat sitt markinnehav inom det område som nu föreslås bli nationalpark. Bl. a. har ett flertal avtal träffats om byte av mark i vilka naturvårdsfonden t. ex. tillförts myrmark medan de andra parterna tillförts skogsproducerande mark som tidigare innehafts av fonden. Detta arbete som fortfarande pågår syftar till att få all mark inom det nuvarande naturreservatet överförd till naturvårdsfonden. Det förhållandet att Store Mosse avsätts till nationalpark kommer därför inte att medföra några ökade kostnader för staten jämfört med om området fortfarande skulle vara naturreservat.

Som Lantbrukarnas riksförbund anført måste sådana frågor som risken för insektsskador uppmärksammas. Särskilda åtgärder kan därvid visa sig nödvändiga. Det är en uppgift för länsstyrelsen att följa utvecklingen i de till nationalparken gränsande skogsområdena och vid behov vidta erforderliga åtgärder.

Genom att den föreslagna nationalparken får en avsevärd storlek bör det vara möjligt att kombinera det vetenskapliga intresset av att området får förbli så opåverkat som möjligt med ett samtidigt utnyttjande av området för friluftsliv.

Den föreslagna nationalparkens gräns skall enligt länsstyrelsens förslag med vissa avvikelser sammanfalla med det nuvarande naturreservatets. I 4 § naturvårdslagen förutsätts att staten äger den mark som skall avsättas till nationalpark. Som jag tidigare berört ägs f. n. en mycket liten del av området av annan än staten. Denna mark förutsätts så småningom förvärfvas av staten och ingå i nationalparken. Jag vill dock framhålla att det kan bli nödvändigt med vissa mindre gränsjusteringar för den händelse det inte skulle visa sig möjligt att förvärva alla områden. Det bör ankomma på regeringen att med hänsyn härtill i detalj fastställa de slutliga gränserna för den föreslagna nationalparken samt att i enlighet med bestämmelserna i naturvårdsförordningen (1974:484) meddela de närmare föreskrifter som kan visa sig erforderliga. Jag förutsätter att de fastigheter i den tänkta

nationalparkens närhet som inte behöver tas i anspråk naturvårdsändamål säljs intresserade aktiva brukar vidta de förberedande åtgärder som bildandet av den nya r

Som naturvårdsverket i läget att arbetet med att så de inventeringar och det området kan fortsätta. A med ett oförändrat belopp

Jag hemställer att regeringen

1. i enlighet med c staten äger eller Store Mosse m
2. till Mark för nu tionsanslag av

H 6. Vård av naturreservat

1979/80	Utgift	2
1980/81	Anslag	2
1981/82	Förslag	2

Från anslaget bestrids objekt avsatta enligt naturvårdens redovisade på naturvårdslandskapsvårdande åtgärder av bokskog, upprättade och delar av verksamhet i fjällvärld.

Statens naturvårdsverksamhet

Vården och förvaltningen av objekt i naturvårdens mål. Vid åtgärder och fortlöpande till landskapsbildningen för allmänheten att i förvaltningsarbetet i såväl vetenskapliga

Inom naturvårdsverksamheten Översynen syftar till

nationalparkens närhet som nu är bokförda på naturvårdsfonden och som inte behöver tas i anspråk som ersättningsmark eller eljest behövs för naturvårdsändamål säljs tillbaka till sina ursprungliga ägare eller andra intresserade aktiva brukare. Jag avser att uppdra åt naturvårdsverket att vidta de förberedande åtgärder som fordras för att ett beslut av riksdagen om bildandet av den nya nationalparken skall kunna fullföljas.

Som naturvårdsverket framhåller i sin anslagsframställning är det angeläget att arbetet med att säkerställa sådana naturområden som prioriterats i de inventeringar och det planeringsarbete som genomförts på naturvårdsområdet kan fortsätta. Anslaget Mark för naturvård bör därför föras upp med ett oförändrat belopp av 20 milj. kr. för nästa budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. i enlighet med de riktlinjer som jag har angett medge att den mark staten äger eller framdeles förvärvar inom angivna områden av — Store Mosse med Kävsjön får avsättas till nationalpark,
2. till Mark för naturvård för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.

H 6. Vård av naturreservat m. m.

1979/80 Utgift	23 974 178	Reservation	1 079 002
1980/81 Anslag	26 000 000		
1981/82 Förslag	23 500 000		

Från anslaget bestrids kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt avsatta enligt naturvårdslagen (1964: 822) och ännu ej avsatta objekt redovisade på naturvårdsfonden. Vidare bekostas från anslaget bl. a. vissa landskapsvårdande åtgärder inom odlingslandskapet, vård och förnyring av bokskog, upprättande av skötselplaner för ej avsatta naturvårdsobjekt och delar av verksamheten med särskild tillsynspersonal i Norrbottens fjällvärld.

Statens naturvårdsverk

Vården och förvaltningen av naturvårdsobjekt är tillsammans med själva avsättandet av objekten en viktig del i arbetet med att uppnå den allmänna naturvårdens mål. Verksamheten syftar dels till att genom restaureringsåtgärder och fortlöpande vårdinsatser bevara vetenskapligt och med hänsyn till landskapsbilden värdefulla områden, dels till att förbättra möjligheterna för allmänheten att utnyttja områden lämpade härför. Oftast är vård- och förvaltningsarbetet inriktat på att inom ett och samma område tillgodose såväl vetenskapliga intressen som friluftsintrassen.

Inom naturvårdsverket sker f. n. en översyn av naturvårdsförvaltningen. Översynen syftar dels till att ge bättre underlag för bedömningar av nuva-